

TILL MINNET AV TORVALD HÖJER

I DETTA NUMMER av Svensk Tidsskrift publiceras den sista världspolitiska årsöversikten av Torvald Höjers hand. Ända sedan 1945 hade tidskriften förmånen att i årets första nummer kunna trycka en dylik översikt. Det innebär ingen överdrift att säga att denna serie av artiklar hör till det värdefullaste som stått att läsa i Svensk Tidsskrift, sedan den först började utkomma. Torvald Höjers utrikespolitiska krönikor stod på nivå med de bästa, som fanns att tillgå i världspressen. Det är en stor tillfredsställelse att veta att en utgåva i bokform planeras. Därigenom möjliggörs en samlad överblick över en för samtida svenska förhållanden i sitt slag enastående publicistisk insats.

Det som imponerade i Torvald Höjers årskrönikor var inte bara hans kunskapsrikedom på det utrikespolitiska området, hans behärskning av ett mångskiftande och oenhetligt stoff och hans eleganta framställningskonst, där klassisk akademisk värtalighet inte sällan kryddades av besk humor. Det var framförallt hans förmåga av rakryggad och konsekvent bedömning utifrån en fast och

orubblig grundåskådning, på ett sätt som lät vetenskapsmannens stränga objektivitet — ty Torvald Höjer tummade aldrig på fakta — ingå en idealisk förening med ett starkt personligt temperament och engagemang. En skarpsinnig, fördomsfri och saklig analys kombinerades i hans krönikor med klart redovisade personliga värderingar. Den grundåskådning från vilken dessa värderingar utgick var en traditionsmedveten, men samtidigt framåtblickande konservatism.

Torvald Höjer var en varm patriot, som vågade hysa höga tankar om sitt fosterland och som älskade och vördade dess historiska minnen. Därav följde som en självklar sak att han var en ivrig försvarsvän och en svuren anhängare av en utrikespolitik som utan avkall på vår nationella heder kunde hävda Sveriges välförstådda intressen. Detta var den givna utgångspunkten för hela hans utrikespolitiska bedömning. Den ledde honom under 30- och 40-talen till att livligt intressera sig för den nordiska tanken, i vars förverkligande han då såg en möjlighet att stärka Sveriges och Nordens ställning. Alldeles särskilt torde han därvidlag ha tagit

hänsyn till Sveriges moraliska förpliktelser gentemot Finland, som för honom, historikern, till följd av vår halvtusenåriga nationella gemenskap med den östra rikshalvan var en ständigt levande realitet. För Torvald Höjer var Finlands sak alltid vår.

Sedan den nordiska tanken efter det andra världskriget lidit skeppsbrott och kommit att representera ett av den politiska utvecklingen passerat stadium, ställde Torvald Höjer, liksom det stora flertalet av sina meningsfränder, sitt hopp till samarbetet mellan Europas fria stater. I ett dylikt samarbete, efter hand allt fastare och vidgat till allt flera områden, såg han den kanske enda möjligheten till en räddning för den västerländska kulturkretsen. Naturligtvis ställde han sig inte i princip avvisande till Förenta Nationerna men han såg alltmer kritiskt på den utveckling inom FN, som hotar att i politiskt hänseende göra denna organisation till en fara för Västerlandet.

Den största behållningen av Torvald Höjers krönikor — ofta förberedda som föredrag i klubben Brunkeberg — var som nämnts den skärpa och klarhet med vilken han från sin grundmurade konservativa åskådning drev sin argumentering. Hans storhet var att han i sällsynt grad hade *courage de ses opinions*. Han ägde en väl genomtänkt och lidelsefullt omfattad övertygelse och han hade det moraliska modet inte bara att stå för den

utan också att vid varje lägligt tillfälle hävda den. Han tog aldrig intryck av den — särskilt efter Herbert Tingstens avgång som chefredaktör i Dagens Nyheter — beklämmande konformiteten i den svenska utrikesdebatten. Han lät inte suggerera sig till ett okritiskt lovprisande av FN eller till en spökrädd motvilja mot att klart bejaka vår såväl politiska som kulturella och ekonomiska samhörighet med Västerlandet.

Vad som här sagts om hans utrikeskrönikor gäller även om hans andra bidrag till såväl Svensk Tidskrift som de övriga konservativa publikationer i vilka han medarbetade. Svensk Tidskrift hade förmånen att sedan årtionden få räkna honom till redaktionens inre krets. Förutom med sina utrikeskrönikor bidrog han till tidskriften med många artiklar av kulturpolitiskt innehåll — särskilt när det gällde skol- och universitetsfrågor, varvid han energiskt bekämpade den intellektuella nivellering och standardsänkning som han såg som ett allvarligt hot mot vår förmåga att hävda vårt kulturarv och vår internationella konkurrenskraft — och otaliga »scraps» i skilda ämnen.

Men väl så mycket som hans artiklar har hans personlighet betytt för Svensk Tidskrift. I tidskriftens s. k. junta har han varit en outtömlig inspirationskälla. Torvald Höjer förstod bättre än de flesta konsten att vara sina vänners vän

och det moraliska och intellektuella stöd han med osviklig lojalitet, med förståelse och uppmuntran givit sina meningsfränder och medarbetare i Svensk Tidskrift har varit ovärderligt.

Här är inte platsen att ingå på hans gärning som historiker — krönt av den monumentala, även internationellt enastående kungabioGRAFien över Carl XIV Johan — och hans redaktörsskap i Historisk Tidskrift, eller på hans gagnariska verksamhet som akademisk ämbetsman. Inte heller kan här beröras hans framgångsrika arbete för att åt Sverige knyta internationella vetenskapliga kontakter. Dessa insatser har betytt mycket för att skänka Sverige anseende bland de

stora kulturländernas historiska forskare — varom den internationella historikerkongress i Stockholm, som Torvald Höjer nyligen på ett så lysande sätt ledde, värtaligt vittnade.

Svensk Tidskrift vill framförallt hylla Torvald Höjer som en av sina främsta medarbetare genom tiderna, en lika begåvad som orädd och stridbar företrädare för konservativa idéer. Det är många områden på vilka Torvald Höjer efterlämnat ett tomrum, som blir svårt att fylla. Men när man tänker på den insats han gjort för en självständig konservativ opinionsbildning i detta land kan man endast med sorg och smärta fastslå, att vi inte hade råd att mista honom.